

Gozo? Hoezo?

Foto: Edwin van der Sande.

Gozo, gelegen in de Middellandse Zee, is een leuke vakantiebestemming met heel wat geschiedenis. Je kan er prachtige duiken maken en bovendien kies je zelf uit waar je gaat duiken. Op sommige plaatsen is het te water gaan avontuurlijk

Een goede bestemming kiezen voor een duikvakantie is geen sinecure. Als je ieder jaar naar dezelfde uitverkoren bestemming gaat, weet je wat je kan verwachten. Maar het blijft altijd hetzelfde. Als je eens wat anders wilt, blijkt dat moeilijker te zijn dan je denkt: je kan surfen op het internet, rondvragen bij buddies die dezelfde eisen hebben als jij, binnenspringen bij een standaard reisbureau – met de hoop dat ze ervaring hebben met duikers – of een gespecialiseerde reisagent contacteren. Natuurlijk kan je ook de verhalen lezen van duikers die een bestemming bezocht hebben. Het probleem hierbij is echter dat dergelijke artikels niet verschijnen op het moment dat je voor de keuze staat. Een geïnformeerde beslissing betekent dan ook dat je je duikmagazines moet bewaren. Een goede raad, deze Hippocampus moet je alvast bewaren, want de volgende pagina's betreffen een bespreking van de duikbestemming Gozo.

Gozo? Als tweede grootste van de groep van vier Maltese eilanden is Gozo al jaren een duikbestemming. Wel blijkt de populariteit van het eiland onder duikers de laatste jaren wat te tanen. De dalende prijzen van de reizen met bestemming Rode Zee zitten daar waarschijnlijk voor veel tussen. Maar dit zou de komende jaren wel eens kunnen veranderen. Hoewel Air Malta nog steeds de marktleider is, beginnen lagekostenmaatschappijen zich voor de eilanden-groep te interesseren. Zo vliegt bijv. Rya-

nair vanuit Eindhoven op Malta. Als duiker moet je met dit type vliegmaatschappijen wel uitkijken voor je duikuitrusting als bagage. Bij de meeste luchtmaatschappijen moet je immers een toeslag betalen voor het overgewicht aan bagage, die je als duiker zeker hebt. Een oplossing hiervoor bestaat natuurlijk in het lokaal huren van uitrusting. Het bekijken van de totale reiskost loont de moeite.

Op het eiland Gozo (in het Maltees: Għawdex) wonen iets meer dan 30.000 bewoners op een oppervlakte van 15 km lang en 7 km breed, ongeveer 67 vierkante kilometer. Ze leven van de landbouw en de visserij, met extra inkomsten uit toerisme. De belangrijkste plaats van het eiland is Victoria, ook wel Rabat genaamd. Gozo staat bekend als een rustig toevluchtsoord om te genieten van een andere omgeving en het tragere levensritme. De charme komt van het groener, landelijker en kleiner. Voor de gewone sterveling en doorsnee duiker is het eiland door de combinatie vliegtuig naar Malta en de veerdienst Mġarr tussen Ċirkewwa (Malta) en Għajnsielem (Gozo) te bereiken. De meer gegoede burger kan deze laatste sprong met de helikopterlijndienst of met een watervliegtuig uitvoeren. En indien je graag vaart, dan ligt de mogelijkheid met een schip vanuit Italië voor je open.

Maar wat met het duiken? Naast het droog en warm klimaat (behalve in de periode november tot februari), is het voornaamste voordeel dat het een klein eiland is. Vanwaar de wind ook waait, je zou er altijd moeten kunnen duiken. Er is immers altijd wel een beschermde, bereikbare kant op het eiland. De nacht van onze aankomst werd deze bewering zwaar getest. We kwamen aan vlak nadat een storm de eilandengroep geteisterd had en konden nog genieten van zware regenbuien. 's Anderdaags was het nog bewolkt en de wind was nog steeds van de partij. De vraag die op ieders lippen lag, was dan ook: "Kunnen we duiken?"

De sterke wind van de voorbije dagen had bovendien een grote deining veroorzaakt en die was nog niet weggeëbd. Geen duiken dus. Een verkenning van de duikplaatsen toonde aan dat deze beslissing gegrond was. Aan welke kant we ons ook bevonden, het water bonkte met groot geraas tegen de rotsen. Spectaculaire beelden dat wel, maar niet echt veilig om te duiken. De zogenaamde Blue Hole aan het Azure Window leek op een wilde jacuzzi. Pech! Ook een andere duikplaats, de Inland Sea, bleek niet geschikt. Niet alleen persten metershoge golven zich door de rotsspleet, ook het water was bruin en ondoorzichtig. Altijd duiken? Nee, dus!

Toen we begonnen te wanhopen en het er naar uitzag dat het een droge dag zou wor-

Foto's (2): Patrick Van Hoerlende.

den, kregen we het bericht dat we op de late namiddag met een boot zouden uitvaren. Hoewel de windsterkte al afgenomen was, klonk dit na het zien van de ochtendlijke aquashow ongeloofwaardig. En toch, onze duikverkenning startte die namiddag!

"Duik in de 7.000 jaar oude geschiedenis van Malta en zie hoe die in het heden nog steeds haar sporen nalaat", zo wordt de eilandengroep aangeprezen op de overigens mooie site van de toeristische dienst.

Niet alleen een roemrijk verleden maar ook het landschap vol prachtige kleuren – honingkleurige stenen die scherp afsteken tegen het diepe azuurblauw van de Middellandse Zee – moeten het eiland doen verkopen. Loopt dit landschap geografisch en cultureel ook verder onder de waterspiegel?

Op Gozo staan prehistorische op zichzelf staande bouwwerken, zoals de tempel van Ġgantija. Dit bouwwerk is ouder dan de Egyptische piramiden of Stonehenge. Onder water een idee krijgen van de prehistorie is niet zo moeilijk. Op duikplaatsen zoals Ulysses Cave of Santa Marija Caves kan je door grotten en tunnels duiken zoals ze er waarschijnlijk al duizenden jaren bijliggen. De pijlsnelle tonijnen, jagend op de vele scholen visjes, vertoeven hier al veel langer dan de eerste duiker. Een dergelijk onderwaterjachttafereel – visjes die wegschieten bij iedere aanval van de jager

– aanschouwen, heeft iets magistraal en maakt iedere duik een uitzonderlijk gebeuren.

Gozo heeft iets mythisch. De bewoners geloven dat Gozo het legendarische eiland van Calypso uit de Odyssee van Homerus is. Je kan de grot – moeilijk te geloven dat iemand daar zeven jaar gewoond heeft – bezichtigen in Ramla Bay. De echte historie van Malta begint met de komst van de Feniciërs. Uit deze overheersing is het Maltees afgeleid. Deze taal is een Arabisch dialect, als enige geschreven met het Latijns alfabet, met sterke invloeden van onder andere het Italiaans, het Engels en het Frans. De Arabische invloed is voornamelijk merkbaar in de naamgeving van de dorpen en de duikplaatsen.

Zo ligt er het wrak MV Karwella, een oude Duitse ferry en cruiseschip, samen met het zusterschip MV Cominoland op de bodem te wachten op het bezoek van geïnteresseerde duikers. Beide schepen werden met opzet tot zinken gebracht met als doel te dienen als kunstmatig rif. Nog structureel sterk genoeg en voorzien van de nodige versperringen, is dit wrak veilig te beduiken. Natuurlijk liggen ze diep, maar op zwemafstand is er een andere duikplaats, Mgarr ix-Xini, waar je de noodzakelijke decompressieplichtingen al bewonderend kunt uitvoeren. Mits een beetje planning is er hier op Gozo steeds een goede duikstek waar je na een diepe duik kunt decompresseren en toch nog van de natuur kunt genieten. In het blauwe hangen is hier het gevolg van een slechte planing.

De eerste dag was de zee te woelig; duikplaats Blue Hole, aan Azure Window' leek een wilde jacuzzi.

Bij één van de Punische oorlogen werd Malta veroverd door de Romeinen. Het zou Romeins blijven tot de val van het Romeinse Rijk. Marsalforn, de naam komt van de Arabische woorden 'Marsa' (haven) en 'Lifurna' (schip), was vanaf de Romeinse tijd tot de zestiende eeuw de belangrijkste haven van Gozo. Het was de link tussen het eiland en de rest van de wereld. Nu is het voornamelijk gekend van de zoutpannen die pas in het jaar 1740 aangelegd werden en van duikplaatsen zoals Double Arch, Anchor Reef of Reqqa Point. Het nadeel van deze plaatsen is dat ze een zekere handigheid vergen bij het uit het water komen. Mits een goed afsprong van de rotsen en de kennis van de juiste plaats, verloopt het te water gaan gemakkelijk. Bij de terugkeer wacht er echter een kleine klauterpartij.

Door zijn strategische ligging was Malta van oudsher van groot belang voor het beheersen van de Middellandse Zee. In 454 maakten de Vandalen zich meester van het eiland, in 464 de Goten, in 533 de Byzantijnen onder Belisarius en rond 870 de islamitische Arabieren. In 1091 werd Malta door de Normandiërs onder leiding van Rogier I van Sicilië heroverd. In eerste instantie moest het Arabische bestuur alleen belasting betalen, maar daarna werd het een volwaardig onderdeel van het Koninkrijk Sicilië.

Heel wat bezienswaardigheden boven water.

Foto's (2): Edwin van der Sande.

Om één of andere reden doet de naam Azure Window me aan Italië denken. In feite heet de duikplaats Blue Hole, maar de toeristische trekpleister is het stenen venster met zicht op de Middellandse Zee. Deze duikplaats is zonder twijfel de meest bekende van Gozo en naar verluidt kwam ze ook voor op de favorietenlijst van Jacques-Yves Cousteau. Redenen genoeg om er te gaan duiken. De weg die je met je uitrusting moet afleggen om het azuurblauw gat te bereiken, vergt het uiterste van je evenwichtsgevoel want dit zou de moeilijkst te bereiken plaats van het eiland zijn. Met een bi en een decofles is zelfs een ervaren rotspringer gedoemd om zich voetje bij voetje bezweet een weg te banen. Wat een lijdensweg moet dit in de zomer bij 35°C en vol toeristen niet zijn. En toch is het de moeite waard. Blauw water, een fantastische afdaling in het gat, daarna rotswanden, een enorme grot, tunnels en veel vis! Kortom, 'Duiken' met grote D.

Niet ver van deze plaats, op wandelafstand (maar dan zonder je uitrusting), ligt de Inland Sea. Bij rustig water kan je vanuit de volledig omsloten 'zee' door een rotsspleet naar de open zee. Als je de 80 meter lange spleet doorgedoken bent – terwijl je aan het oppervlak de bootjes vol toeristen ziet passeren – kom je in de betoverende omgeving van de Blue Hole.

De bekendste en meest tot de verbeelding sprekende oud-bewoners van de Malta-groep zijn de Ridders van Sint-Jan of de Hospitaalridders. Deze groep van edelen,

die zijn oorsprong vond tijdens de kruistochten en als opdracht had het christendom te verdedigen, kreeg in 1530 de eilanden in leen van Karel V. Zij bouwden er grote vestingen in onder andere Valletta, Mdina en Rabat. Her en der zie je kleine forten gericht naar de zee. De wachters daarin moesten de ridderorde verwittigen in geval van een nakende invasie. Als vooruitgeschoven post ten opzichte van de oprukkende islam waren deze eilanden immers van strategisch belang en lagen ze in de gevarenzone.

Comino, het kleinste bewoonde eiland bezit zulk een toren. Het eiland is autovrij. Je kan er het hele jaar door zorgeloos genieten, maar ook mooi duiken in ondiep water. De tot de verbeelding sprekende naam Blue Lagoon biedt een veilige en gemakkelijke duikgelegenheid in helderblauw water. Je vindt er ook de eerder genoemde Santa Marija Caves die door het eiland beschermd worden en er dus voor zorgt dat je bijna altijd kan duiken.

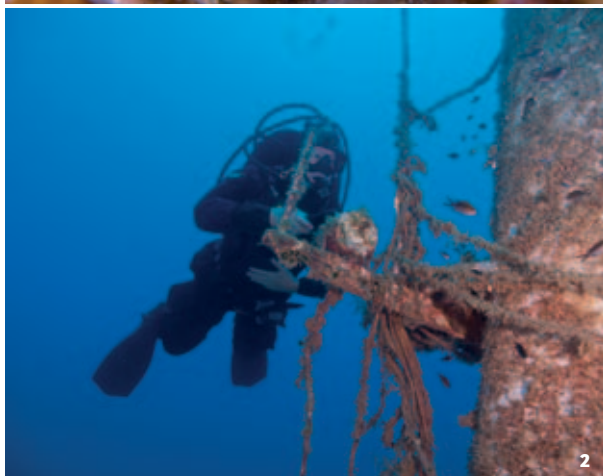
Het haventje Xlendi – een plaats in het zuidwesten van het Maltese eiland Gozo – bezit eveneens een toren en een ondiepe duikplaats. Doordat de eilanden te vergelijken zijn met toppen van een onderwaterberg, zijn de ondiepe plaatsen – waar je met jeugd kan duiken – alleen te vinden in de omgeving van haventjes. De andere ondiepe plaatsen waar je kan kantduiken hebben immers een klein platform om goed en veilig te kunnen duiken met jeugdduikers. Maar mits een beetje zoeken en

je goed te informeren, kan je in Gozo leuk jeugdduiken.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het eiland zwaar gebombardeerd en beschoten door de Duitse Luftwaffe, vooral tijdens de Slag om Malta. De Britse koning verleende het eiland een hoge onderscheiding voor dapperheid, het George Cross. Deze onderscheiding kreeg een plaats in het wapen en op de vlag. Malta was vanaf 1800 een Britse kolonie en dit tot de onafhankelijkheid in 1964.

Door de vele bombardementen zou je een massa oorlogswrakken verwachten. Ik heb echter het vermoeden dat de meeste schepen in de havens tot zinken gebracht werden of in de diepe wateren rond de eilanden. De eerste groep is opgeruimd, de tweede alleen toegankelijk voor technische duikers. In ieder geval hebben wij geen oorlogswrak gezien, want alle schepen waarop we doken, waren met opzet tot zinken gebracht. Zo ook de Britse patrouilleboot P32. Dit schip ligt op een 20-tal meter op wit zand. De begroeiing begint het schip over te nemen. Door de voorbereiding vormt het goed en veilig toegankelijk wrak een mooie uitnodiging voor een onervaren wrakduiker.

Malta trad op 1 mei 2004 toe tot de Europese Unie en 4 jaar later werd de euro ingevoerd. Weg probleem met wisselkoersen! Naast een rotsachtig landschap, een spectaculaire kustlijn en goede duikplekken heeft Gozo een eerder rustig nachtleven en

Foto's (6): Edwin van der Sande.

een aantal uitstekende, betaalbare restaurants. Het verblijf is er goedkoper dan in België, zodat de extra-aquatiscche activiteiten niet direct een aanslag op je vakantiebudget hoeven te betekenen.

De belangrijkste vraag die een artikel over een duikbestemming moet beantwoorden, is: voor wie? Qua duikomgeving lijkt het op Spanje of Frankrijk, maar met veel helderder water. Ook is de variatie voor wat betreft de mogelijkheden groter. Je kunt verschillende soorten duiken organiseren zonder dat je daarvoor tientallen kilometers moet rijden. Je wandelt bij wijze van spreken van de ene plaats naar de andere. Je kunt er terecht voor jeugddiven, voor creatieve en ook voor technische duiken. De fauna en flora zijn er weliswaar van een iets kleiner formaat. Op het eiland heerst er een gemoedelijke sfeer. Het is een ideale bestemming voor een duikreis met de familie of met de duikschool. Door het (meestal) goed weer in voor- en naseizoen is het geschikt voor wie er even 'tussen uit' wil. Of waarom niet, om eens ergens anders te gaan duiken?

Gozo? Daarzo! ■

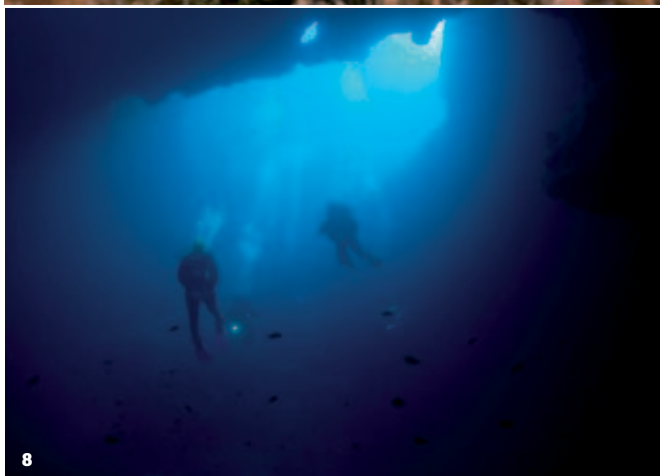
PATRICK VAN HOESERLANDE

Websites:

www.airmalta.com
www.visitmalta.com
www.diveandtravel.nl
www.mobydivesgozo.com
www.nelosrs.be
www.travelandjoy.be

Foto's

- 1) Blennie.
- 2 & 3) De wrakken werden speciaal voor de duikers afgezonken.
- 4) Schorpioenvis.
- 5) Zoutpannen
- 6) Blauw water, een fantastische afdaling in het gat, daarna rotswanden en ...
- 7) Octopus.
- 8) Prachtige lichtspelingen in de vele veilige grotten, spleten en korte tunnels.
- 9) Sepia.

Foto's (3): Edwin van der Sande.